

УДК 37.091.12:005.336.2

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2024.15.312208>

ORCID 0000-0002-2560-0825

МОДЕЛЮВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Сергій Дудко,

кандидат педагогічних наук, заступник директора;
Полтавська академія неперервної освіти ім. М. В. Остроградського

У дослідженні на методологічних засадах гуманістично-компетентнісної парадигми загальної середньої освіти і Концепції Нової української школи обґрунтовано теоретичні й методичні аспекти моделювання освітнього середовища в професійно-педагогічній діяльності вчителя ЗЗСО.

Метою статті обрано з'ясування ролі і значення методу моделювання як засобу ефективної професійно-педагогічної діяльності вчителя в освітньому середовищі ЗЗСО.

Акцентовано у процесі застосування вчителем методу моделювання принципи: індивідуалізації освітніх послуг, усвідомленої перспективи, гнучкості освітніх впливів, демократизації та динамічності освітнього процесу. Об'єктами моделювання в діяльності вчителя визначено модельні програми з предметів викладання, систему аспектичних і предметних уроків, комплекс занять гуртка, окремі якості та властивості особистостей вихованців, інше.

Запропоновано етапи створення педагогічної моделі та алгоритм моделювання в діяльності вчителя (постановка мети; виділення об'єкта; формулювання предмета; з'ясування нормативного забезпечення; обрання теорії, яка пояснює зміст предмета моделювання; обґрунтування основних допущень спрощення реального об'єкта; конструювання моделі з використанням теоретичних основ; експертиза моделі; дослідження моделі засобами педагогічного експерименту; доопрацювання, коригування й остаточне конструювання).

Проведено висновок про те, що усвідомлення принципів побудови моделі освітнього середовища ЗЗСО, а також використання цих знань в якості теоретичної основи загальної схеми формування змісту освітнього процесу сприятиме успішному здійсненню ефективної професійно-педагогічної діяльності вчителя в закладі, що має на меті побудову здоров'язривального освітнього простору.

Ключові слова: *учитель ЗЗСО, професійно-педагогічна діяльність, освітнє середовище, моделювання, модельна програма, алгоритм педагогічного моделювання.*

Постановка проблеми. Метод педагогічного моделювання набув особливого статусу в психолого-педагогічних дослідженнях і практиці освітньої діяльності останніх років; можливостям моделювання освітніх систем сьогодні дедалі більше уваги надається в науково-педагогічних дослідженнях, оскільки його першочергове завдання вбачають у виявленні ресурсів саморозвитку, самовдосконаленні особистості в межах освітніх систем. Проблеми, пов'язані з моделюванням певних процесів у освітньому середовищі навчальних закладів усіх типів перебувають у полі зору багатьох науковців.

Учені й педагоги-практики проводять моделювання поняттєвих, процесуальних, структурних і концептуальних характеристик та окремих аспектів навчання й виховання на загальноосвітньому та професійно орієнтованому рівнях; констатовано виняткову роль моделювання в психолого-педагогічних дослідженнях, присвячених особистості вчителя та різноплановим аспектам його професійно-педагогічної діяльності в ЗЗСО.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Універсальний метод моделювання в сучасній науці застосовували вчені Н. Вінер, Т. Гуменюк, В. Давидов, О. Дахін, Е. Нікітін, Є. Павлютенков, П. Трусов, В. Штофф та ін. Аналіз останніх публікацій з проблеми дозволив констатувати, що метод моделювання має базуватися на логічному й концептуальному обґрунтуванні та мінімальній кількості припущень, причому вказана кількість припущень має бути достатньою для формування цілісного уявлення про об'єкт дослідження. Так, О. Мещанінов розробляє сучасні моделі університетської освіти в Україні, Р. Серьожникова здійснює моделювання педагогічного процесу формування творчого педагогічного потенціалу майбутнього викладача у процесі професійної підготовки в університеті (на прикладі підготовки викладачів економіки), О. Коберник моделює різні чинники виховного процесу в сільській загальноосвітній школі тощо. Інші аспекти проблеми моделювання професійної діяльності фахівців висвітлені в наукових працях А. Вербицького, Л. Вішнікіної, В. Загвязинського, Т. Іванової, А. Іващенко, Є. Лодатко, С. Мельник, Ю. Шапрана та ін. Водночас констатовано певну відсутність матеріалів з обґрунтування теоретичних засад моделювання освітнього середовища в професійно-педагогічній діяльності вчителя ЗЗСО, застосовуваних у ході внутрішньошкільної методичної роботи й атестації педагогічних працівників.

Метою цієї статті є з'ясування ролі і значення методу моделювання як засобу ефектної професійно-педагогічної діяльності вчителя в освітньому середовищі ЗЗСО.

Виклад основного матеріалу. Загальнонаукові поняття «модель» і «моделювання» є важливими і водночас складними теоретичними інструментами професійно-педагогічної діяльності вчителя, адже вони потрапили в сферу педагогіки з інших галузей знань та, як зазначає Є. Лодатко, мають «особливості, сутність яких ґрунтується на нечіткості, розпливчастості педагогічних понять» (Лодатко, 2010). Дані термінологічного аналізу свідчать що, поняття «модель» розглядають: 1) у широкому значенні: як систему, яке мисленнєво уявляється або матеріально реалізується і, відображаючи або відтворюючи об'єкт дослідження, здатна замінити його так, що її вивчення дає нову інформацію про цей об'єкт; 2) у вузькому значенні: усвідомлення певного явища за допомогою іншого, більш вивченого, яке легше зрозуміти; 3) як спрощену теорію, що дозволяє вивчати взаємозв'язки між різними індикаторами в суспільстві; 4) як схему, графік будь-якого об'єкта, процесу або явища, що використовується його спрощеною заміною. Таким чином, системоутворювальним чинником понять «модель» і «моделювання педагогічного процесу» є освітня реальність, яку моделюють – система-модель і суб'єкт моделювання (педагог) як система, що моделює. У такому розумінні моделювання в педагогічному процесі має гносеологічно-пізнавальний характер, а отримані моделі є «моделями дослідження» (Кушнір, 2003, с. 51). Однак модель у освітньому процесі – це не тільки відображення деякого стану педагогічної реальності, а й «форма діяльності, яка передбачає репрезентацію майбутньої практики й засвоєних форм діяльності» (*Закон України про вищу освіту*, с. 11); тобто, в такому випадку модель може бути образом і минулої, і теперішньої і майбутньої реальності. У такому сенсі метод моделювання забезпечує прогнозування, планування, цілеутворення майбутньої діяльності вчителя.

Переходячи до конкретної моделі розробленого нами процесу функціонування ЗЗСО на методологічних засадах побудови здоров'язрозвивального середовища, конкретизуємо: в сучасній психолого-педагогічній літературі моделювання професійно-педагогічної діяльності вчителя визначають як штучне створення зразків, спеціальних знаково-символічних форм, які використовуються для відображення і відтворення в більш простому вигляді структури певного багатофакторного педагогічного явища, безпосереднє вивчення якого дає нові відомості про об'єкт дослідження (Вішнікіна, 2008); як форми досліджуваної діяльності, коли з метою отримання відомостей про об'єкт експерименту досліджується не сам об'єкт, а його спрощений образ – модель (Теплицький, 2010); як відображення характеристик існуючої педагогічної системи в спеціально створеному об'єкті, який називається педагогічною моделлю (Іващенко, 2018).

А. Іващенко узагальнює основні положення про використання моделювання в педагогічних дослідженнях, висловлює думку, що педагогічне моделювання є тим концептуальним засобом, котрий створює основу для модернізації теоретичних основ наук про освіту; робить можливим побудову нового теоретичного педагогічного знання на основі синтезу надбань різних наук і адекватно висвітлює відомі педагогічні явища в умовах невизначеності, цілісності й повноти (Іващенко, 2018). Т. Іванова рекомендує умовний поділ моделей на три види: фізичні (подібні до оригіналу); матеріально-математичні (відрізняються від прототипу, але можливий математичний опис поведінки оригіналу); логіко-семіотичні (конструюються зі спеціальних знаків, символів і структурних схем); учена підкреслює, що між названими типами моделей відсутні чіткі кордони і педагогічні моделі переважно входять до другої та третьої груп перерахованих видів (Іванова, 2011, с. 84).

Оскільки, надаючи свободу педагогу, суспільство, держава, батьки мають право побачити якісний кінцевий результат – інтелектуально розвинену та духовно здорову особистість, для чого моделлю ЗЗСО має бути враховано інформаційно-кореляційний супровід системи освітньо-виховної діяльності, метою якого є створення певних інформаційних умов для формування цілісних уявлень про стан функціонування здоров'язбережувального освітнього процесу та кількісні зміни в здоров'ї дітей, що відбуваються під впливом обраних чинників. Сутність та вид такої моделі мають бути чітко усвідомленими як усіма представниками керуючої команди (менеджментом ЗЗСО), так і кожним членом педагогічного колективу (вчителі, психологи, персонал).

Можливості конструювання менеджментом ЗЗСО моделі освітнього процесу безпосередньо корелюються з суспільним запитом в Україні щодо індивідуалізації освітніх послуг. Фактично індивідуалізація є базовою ідеєю демократизації педагогічної діяльності на основі гуманістично-компетентної парадигми освіти; в Україні спостережено чітку тенденцію індивідуалізації навчання, спрямовану на вирішення проблем гуманізації освіти, що призводить до перебудови системи загальної середньої освіти і розробки засад, зорієнтованих на створення умов для становлення особистості учня як самостійного та свідомого громадянина демократичного суспільства. Такими засадами є: принцип усвідомленої перспективи («зроби себе сам»), згідно якого кожний має можливість брати активну участь у власній освіті для здорового способу життя, знання стають затребуваними, а не нав'язаними жорсткими межами навчального плану, посилюється мотивація навчання й ефективність компетентностей; принцип гнучкості системи освіти, згідно якого зміст навчання, шляхи засвоєння знань і формування компетентностей здоров'язбереження відповідають потребам та рівневі розвитку особистості; принцип динамічності системи освіти, пов'язаний із здатністю швидко реагувати на зміни в економіці, інформаційній системі в результаті науково-технічного прогресу; принцип індивідуального навчання, реалізація якого призводить до виникнення в ЗЗСО атмосфери співтворчості, що сприяє поліпшенню якості сприйняття інформації учнями і становленню професійної майстерності вчителів (Коростіянець, 2011, с. 157-158). Водночас реалізація цих принципів має сприяти профілізації моделі ЗЗСО та демократизації освітнього процесу в ньому відповідно концептів гуманістично-компетентної парадигми освіти.

Педагогів кожного ЗЗСО необхідно інформувати, що в побудові освітніх дослідницьких моделей зазвичай використовують технології конструктів та концептів. Конструкти – це уявлення, які дослідник може визначити змістовно та виміряти за допомогою певної кількості індикаторів, концепти – це загальні положення, утворені з використанням конструктів. Основна вимога до моделі – це її «адекватність, тобто відповідність реальній дійсності, суттєвим властивостям об'єкта» (*Енциклопедія освіти*, 2008, с. 516).

Предметом моделювання у професійно-педагогічній діяльності вчителя може вважатися частина загального об'єкта моделювання – здоров'язривального середовища

ЗЗСО, його окрема якість (властивість) або сукупність якостей (властивостей), яку (які) виокремлює наука, системно описуючи (пояснюючи, проєктуючи) реальний об'єкт. Саме тому модель ЗЗСО містить низку науково обґрунтованих субмоделей для відповідності, повноти й системності відображення проблеми (у нашому випадку в діяльності адміністрації, учнів та персоналу). Характеризується така модель елементним складом, структурою як формою зв'язку елементів, функціями елементів і цілого, єдністю внутрішнього і зовнішнього середовища ЗЗСО, законами розвитку (функціонування) ЗЗСО і його складових.

Узагальнюючи підходи науковців до етапів проведення педагогічного моделювання, О. Шапран стверджує, що найбільш поширеною в сучасній психолого-педагогічній літературі є така послідовність його проведення: 1) входження в процес і вибір методологічних засад для моделювання, якісний опис предмета дослідження; 2) обґрунтування завдань моделювання; 3) конструювання моделі з уточненням залежності між основними елементами досліджуваного явища, визначення параметрів об'єкта і критеріїв оцінки змін цих параметрів, вибір методик діагностики; 4) дослідження валідності моделі; 5) використання моделі в педагогічному експерименті; 6) змістова інтерпретація результатів моделювання (Шапран, 2012, с. 39-40). Моделювання педагогічних процесів, на думку С. Мельник, складається з етапів, серед яких визначаються такі: постановка мети розв'язання педагогічної проблеми за допомогою моделі; визначення основних компонентів педагогічної системи, які становлять її сутність; виявлення об'єктивно існуючих взаємозв'язків між компонентами системи; переведення компонентів системи на абстрактну мову (символіку); вибір способів зображення моделі та її побудова (Мельник, 2006, с. 26).

Для моделювання конкретної моделі середовища ЗЗСО, важливе значення має активність і самодіяльність усіх учасників взаємодії: добровільність залучення учнів та вчителів до здоров'язбереження; гнучкість та варіативність у пошуку нових форм та інноваційних технологій роботи; єдність теорії і практики як форма збереження і примноження життєвого досвіду в процесі здоров'язбереження.

Особливо актуальними для підготовки вчителя до виконання власних завдань є роботи вчених стосовно технологій моделювання. Так, І. Матросова пропонує умови створення моделі: визначення цілі і конкретних завдань моделювання, збір, систематизація і обробка інформації відносно сформульованих завдань; виділення основних чинників; побудова моделі відповідно до завдань; перетворення моделі відповідно до соціально-педагогічних умов і виділених чинників; відбір оптимальних варіантів отриманих результатів; розробка комплексу рекомендацій для зміни досліджуваного об'єкта (Матросова, 2008, с. 126). С. Касярум виділяє шість етапів при створенні моделі: постановка завдань і визначення властивостей досліджуваного оригіналу; констатація ускладнень або неможливості досліджування оригіналу в природному вигляді; вибір моделі, яка досить добре фіксує істотні властивості оригіналу і досить легко піддається дослідженню; дослідження моделі відповідно до поставленого завдання; перенесення результатів дослідження на оригінал; перевірка цих результатів (Касярум, 2008, с. 52). За іншою позицією, розробка механізмів моделі проходить в три етапи: виявлення функціональних характеристик всіх компонентів моделі (зміст, організація, особливості організації діяльності студентів у нових умовах); вибір оптимального рішення для досягнення мети (ступінь самостійності учнів, характер їх діяльності, характер використовуваних учителями методів навчання, види і форми занять); вибір траєкторії процесу розвитку моделі (в першу чергу, вибір умов, що сприяють побудові здоров'язбережувального середовища ЗЗСО). Отже, кількість етапів побудови моделі в різних учених якісно відрізняється, хоча послідовність моделювання є подібною та дозволяє спроектувати модель формування здоров'язбережувального середовища ЗЗСО, яка відповідає гуманістично-компетентнісній освітній парадигмі та Концепції Нової української школи, а в діяльності кожного вчителя-предметника – відповідних аспектів моделювання.

У процесі аналізу сучасних наукових надбань нами обрано алгоритм моделювання, який у діяльності вчителя має такі етапи:

- виділення об'єкта моделювання;
- формулювання предмета моделювання;
- обрання теорії, яка описує (пояснює) зміст предмета моделювання;
- формування поняттєвого апарату моделювання;
- з'ясування законодавчо-нормативного забезпечення функціонування об'єкта моделювання;
- обґрунтування основних допущень, що спрощують реальний об'єкт;
- конструювання моделі об'єкта з використанням категорій, понять, тверджень і суджень;
- експертиза моделі об'єкта щодо дотримання принципів наукового пізнання, законів логічного мислення, чинних юридичних і фінансових норм тощо;
- дослідження властивостей моделі (адекватність і повнота відображення дійсності, прогностичність тощо) за допомогою натурального експерименту під час розв'язання конкретних педагогічних проблем із використанням розробленої моделі;
- доопрацювання, корегування та остаточне конструювання моделі, надання рекомендацій з її застосування.

Такий алгоритм може бути застосованим, наприклад, при створенні модельних програм із предметів чи моделюванні системи аспектичних і предметних уроків.

У процесі методичної роботи вчителями запропоновано побудувати моделі аспектичних уроків: Варіант 1. Модель структури уроку вивчення нового матеріалу. Варіант 2. Модель структури уроку формування вмінь і навичок. Варіант 3. Модель структури уроку повторення. Варіант 4. Модель структури уроку контрольної роботи. Варіант 5. Модель структури уроку аналізу контрольної роботи.

Моделювання аспектичних уроків передбачає комбінування різних етапів у певній послідовності відповідно до логіки предмета та дидактичної мети. Завдання такого типу спрямовані на формування і розвиток модельно-проективних компетентностей учителів усіх предметів з метою побудови здоров'язрозвивального освітнього середовища ЗЗСО.

Моделюючи уроки, вчителі послуговуються засвоєними при вивченні педагогіки, психології та предметної методики відповідними термінами-синонімами: підготовка до сприймання нового матеріалу – мотивація навчальної діяльності; оголошення теми і мети – актуалізація опорних знань учнів; закріплення знань, умінь і навичок – набуття первинного досвіду учнів на основі вивченого матеріалу; оголошення домашнього завдання – інструктаж щодо виконання домашнього завдання тощо, але обов'язково в руслі загальної моделі, що відповідає проблемі ЗЗСО.

Висновки. Педагогічна професія ставить перед фахівцем низку вимог: до якостей особистості, до загального інтелектуального рівня розвитку, до рівня спеціально-професійних компетентностей. Інноваційні підходи у виборі форм і методів навчання, реформування освіти на всіх рівнях, перебудова середньої освіти в руслі Концепції Нової української школи створюють умови для побудови якісного й неповторного освітнього середовища кожного ЗЗСО, тому застосування методу моделювання в професійно-педагогічній діяльності сприяє підвищенню ефективності практичної роботи кожного вчителя, розумінню центральної моделі як загальної схеми формування змісту навчання, цілей освітньої політики, розподілу змісту за навчальними предметами, визначенню стану сформованості предметних умінь, структури та змісту програми кожної навчальної дисципліни, ін. Усвідомлення принципів побудови моделі освітнього середовища ЗЗСО, а також використання цих знань в якості теоретичної основи загальної схеми формування змісту освітнього процесу сприятиме успішному здійсненню ефективної професійно-педагогічної діяльності вчителя в закладі, що має на меті побудову здоров'язрозвивального освітнього простору.

ЛІТЕРАТУРА

- Вішнікіна, Л. (2008). Педагогічне моделювання як засіб проектування освітніх процесів. *Імідж сучасного педагога*, 7/8 (86/87), 80-84.
- Закон України про вищу освіту: № 1556-18. (2014, 1 липня). Взято з <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Іванова, Т. (2011). Модель педагогічного менеджменту викладача педагогічного профілю. В кн. *Естетика і етика педагогічної дії*: зб. наук. праць (Вип. 2, с. 82-90). Київ; Полтава.
- Іващенко, А. В. (2018). Педагогічне моделювання формування готовності майбутніх учителів до творчої самореалізації у позааудиторній роботі. *Соціум. Документ. Комунікація. Історичні науки*, 5, 58-76. Взято з <https://sdc-journal.com/index.php/journal/article/view/9>
- Коростіянець, Т. (2011). Індивідуалізація вищої освіти як чинник становлення особистості громадянина демократичного суспільства. *Наукові записки КДПУ. Педагогічні науки*, 101, 154-158.
- Кремень, В. Г. (Ред.). (2008). *Енциклопедія освіти*. Київ: Юрінком Інтер.
- Кушнір, В. А. (2003). *Теоретико-методологічні основи системного аналізу педагогічного процесу вищої школи*. (Дис. д-ра пед. наук). Ін-т педагогіки і психології професійної освіти АПН України. Київ.
- Кясярум, С. О. (2008). Моделювання змісту навчального матеріалу. *Педагогічний альманах*, 3, 49-54.
- Лодатко, Є. О. (2010). Моделювання в педагогіці: точки відліку. *Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку*, 1. Взято з http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_vypuski_n1_2010_st_2/
- Мельник, С. В. (2006). Моделювання діяльності інноваційного навчального закладу – Школи сприяння здоров'ю. *Рідна школа*, 4, 25-29.
- Теплицький, І. О. (2010). *Елементи комп'ютерного моделювання*: навч. посіб. Кривий Ріг: КДПУ.
- Шапран, Ю. (2012). Педагогічне моделювання у процесі формування професійної компетентності майбутнього вчителя біології. *Рідна школа*, 12, 39-43. Взято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2012_12_9

REFERENCES

- Ivanova, T. (2011). Model pedahohichnoho menedzhmentu vykladacha pedahohichnoho profilu [Model of pedagogical management of a teacher of a pedagogical profile]. In *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii [Aesthetics and ethics of pedagogical action]*: zb. nauk. prats (Is. 2, pp. 82-90). Kyiv; Poltava [in Ukrainian].
- Ivashchenko, A. V. (2018). Pedahohichne modeliuвання formuvannya hotovnosti maibutnix uchyteliv do tvorchoi samorealizatsii u pozaaudytornii roboti [Pedagogical modeling of the formation of future teachers' readiness for creative self-realization in extracurricular work]. *Sotsium. Dokument. Komunikatsiia. Istorychni nauky [Society. Document. Communication. Historical sciences]*, 5, 58-76. Retrieved from <https://sdc-journal.com/index.php/journal/article/view/9> [in Ukrainian].
- Kiasiarum, S. O. (2008). Modeliuвання zmistu navchalnoho materialu [Modeling the content of educational material]. *Pedahohichniy almanakh [Pedagogical almanac]*, 3, 49-54 [in Ukrainian].
- Korostiianets, T. (2011). Indyvidualizatsiia vyshchoi osvity yak chynnyk stanovlennia osobystosti hromadianyna demokratychnoho suspilstva [Individualization of higher education as a factor in the formation of the personality of a citizen of a democratic society]. *Naukovi zapysky KDPU. Pedahohichni nauky [Scientific notes of KDPU. Pedagogical sciences]*, 101, 154-158 [in Ukrainian].
- Kremen, V. H. (Ed.). (2008). *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of education]*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].

- Kushnir, V. A. (2003). *Teoretyko-metodolohichni osnovy systemnoho analizu pedahohichnoho protsesu vyshchoi shkoly [Theoretical and methodological foundations of the system analysis of the pedagogical process of the higher school]*. (D diss.). In-t pedahohiky i psykholohii profesiinoy osvity APN Ukrainy. Kyiv [in Ukrainian].
- Lodatko, Ye. O. (2010). Modeliuvannia v pedahohitsi: tochky vidliku [Modeling in pedagogy: reference points]. *Pedahohichna nauka: istoriia, teoriia, praktyka, tendentsii rozvytku [Pedagogical science: history, theory, practice, development trends]*, 1. Retrieved from http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_vypuski_n1_2010_st_2/ [in Ukrainian].
- Melnyk, S. V. (2006). Modeliuvannia diialnosti innovatsiinoho navchalnoho zakladu – Shkoly spryannia zdorov'iu [Modeling the activity of an innovative educational institution – the School of Health Promotion]. *Ridna shkola [Native school]*, 4, 25-29 [in Ukrainian].
- Shapran, Yu. (2012). Pedahohichne modeliuvannia u protsesi formuvannia profesiinoy kompetentnosti maibutnoho vchytelia biolohii [Pedagogical modeling in the process of forming the professional competence of a future biology teacher]. *Ridna shkola [Native school]*, 12, 39-43. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2012_12_9 [in Ukrainian].
- Teplytskyi, I. O. (2010). *Elementy komp'iuternoho modeliuvannia [Elements of computer modeling]: navch. posib*. Kryvyi Rih: KDPU [in Ukrainian].
- Vishnikina, L. (2008). Pedahohichne modeliuvannia yak zasib proektuvannia osvitych protsesiv [Pedagogical modeling as a means of designing educational processes]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 7/8 (86/87), 80-84 [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy pro vyshchu osvitu [Law of Ukraine on higher education]: № 1556-18*. (2014, 1 lypnia). Retrieved from <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].

MODELING OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE TEACHER'S PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL ACTIVITY

Serhii Dudko,

Candidate of Pedagogical Sciences, Deputy Director;
Poltava Academy of Continuing Education named after M.V. Ostrohradskyi

The study substantiates the theoretical and methodological aspects of modeling the educational environment in the professional and pedagogical activity of a general secondary education teacher on the methodological basis of the humanistic-competence paradigm of general secondary education and the concept of the New Ukrainian School.

The article's purpose is to clarify the role and significance of the modeling method as a means of efficient professional and pedagogical activity of teachers in the educational environment of general secondary schools.

The principles of individualization of educational services, conscious perspective, flexibility of educational influences, democratization, and dynamism of the educational process are emphasized in the process of applying the modeling method by the teacher. The objects of modeling in the teacher's activity are model programs in teaching subjects, a system of aspect and subject lessons, a set of club activities, individual qualities and properties of students' personalities, etc.

The author proposes the stages of creating a pedagogical model and the algorithm of modeling in the teacher's activity (setting a goal, selecting an object, formulating a subject, clarifying the normative support, choosing a theory that explains the content of the subject of

modeling; substantiating the basic assumptions of simplifying a real object; constructing a model using theoretical foundations; model examination; studying the model using a pedagogical experiment; finalizing, adjusting and finalizing the model).

It is concluded that the awareness of the principles of building a model of the educational environment of general secondary school, as well as the use of this knowledge as a theoretical basis for the general scheme of forming the content of the educational process will contribute to the successful implementation of efficient professional and pedagogical activities of teachers in an institution aimed at building a health-developing educational space.

Keywords: *general secondary school teacher, professional and pedagogical activity, educational environment, modeling, model program, algorithm of pedagogical modeling.*

Надійшла до редакції 18.02.2024 р.